

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 18 stycznia 2024 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Dyrektywa 93/13/EWG – Nieuczciwe warunki w umowach konsumenckich – Artykuł 3 ust. 1 – Artykuł 6 ust. 1 – Artykuł 7 ust. 1 – Artykuł 8 – Tytuł wykonawczy, któremu przysługuje powaga rzeczy osądzonej – Uprawnienie sądu do zbadania z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunku umownego w ramach nadzoru nad postępowaniem egzekucyjnym – Krajowy rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone – Postanowienia, które ze względu na brzmienie różnią się od postanowień wpisanych do tego rejestru, lecz posiadają taki sam sens i wywołują jednakowe skutki

W sprawie C-531/22

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie (Polska) postanowieniem z dnia 5 lipca 2022 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 sierpnia 2022 r., w postępowaniu:

Getin Noble Bank S.A.,

TF,

C2,

PI

przeciwko

TL,

przy udziale:

EOS,

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,

MG,

komornika sądowego AC,

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

* Język postępowania: polski.

w składzie: O. Spineanu-Matei, prezes izby, S. Rodin (sprawozdawca) i L. S. Rossi, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 13 września 2023 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Getin Noble Bank S.A. – M. Ł. Hejmej, M. Przygodzka, A. Szczęśniak, J. Szewczak, Ł. Żak, adwokaci, oraz M. Pugowski, aplikant radcowski,
- w imieniu TF – M. Czugan, M. Jaroch-Konwent, W. Kołosz, A. Pakos oraz K. Zawadzanko, radcowie prawni,
- w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, M. Kozak i S. Żyrek, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – U. Małecka i N. Ruiz García, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 7 ust. 1 i 2 oraz art. 8 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29), art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), zasad pewności prawa, skuteczności, proporcjonalności i powagi rzeczy osądzonej oraz prawa do bycia wysłuchanym.
- 2 Wniosek ten złożono w ramach postępowania egzekucyjnego pomiędzy Getin Noble Bank S.A., TF, C2 i PI, czterema wierzycielami, a TL, ich dłużnikiem, w przedmiocie nakazu zapłaty wydanego wobec tego ostatniego.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 stanowi:

„Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, uznaje się za nieuczciwe, jeśli stojąc w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta”.

4 Artykuł 4 ust. 1 tej dyrektywy przewiduje:

„Nie naruszając przepisów art. 7, nieuczciwy charakter warunków umowy jest określany z uwzględnieniem rodzaju towarów lub usług, których umowa dotyczy, i z odniesieniem, w momencie zawarcia umowy, do wszelkich okoliczności związanych z zawarciem umowy oraz do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna”.

5 Artykuł 6 ust. 1 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków”.

6 Zgodnie z art. 7 ust. 1 i 2 rzeczonyj dyrektywy:

„1. Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów [konkurujących przedsiębiorstw] państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami.

2. Środki określone w ust. 1 obejmują postanowienia, według których osoby i organizacje mające uzasadniony interes na mocy prawa krajowego, związany z ochroną konsumentów, będą mogły wszcząć postępowanie zgodnie z właściwym prawem krajowym przed sądami lub przed organami administracyjnymi mającymi odpowiednie kwalifikacje [kompetencje] do decydowania, czy warunki umowy sporządzone do celów ogólnego wykorzystania są nieuczciwe; co umożliwi powyższym osobom i organizacjom podjęcie stosownych i skutecznych środków w celu zapobieżenia dalszemu stosowaniu takich warunków”.

7 Artykuł 8 dyrektywy 93/13 stanowi:

„W celu zapewnienia wyższego stopnia ochrony konsumenta państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać bardziej rygorystyczne przepisy prawne zgodne z traktatem w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą”.

Prawo polskie

8 Artykuł 189 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296) w wersji mającej zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwanej dalej „kodeksem postępowania cywilnego”) stanowi:

„Powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny”.

9 Artykuł 505³² § 1 kodeksu postępowania cywilnego przewiduje:

„W pozwie powód powinien wskazać dowody na poparcie swoich twierdzeń. Dowodów nie dołącza się do pozwu”.

10 Artykuł 758 kodeksu postępowania cywilnego stanowi:

„Sprawy egzekucyjne należą do właściwości sądów rejonowych i działających przy tych sądach komorników”.

11 Artykuł 804 § 1 kodeksu postępowania cywilnego przewiduje:

„Organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym”.

12 Zgodnie z art. 840 § 1 kodeksu postępowania cywilnego:

„Dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli:

- 1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
- 2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 13 W dniu 9 stycznia 2006 r. TL, konsument, zawarł z Getin Noble Bank umowę kredytu, na okres od dnia 9 stycznia 2009 r. do dnia 16 stycznia 2016 r., denominowanego w złotych polskich (PLN), indeksowanego kursem franka szwajcarskiego (CHF) i stanowiącego równowartość w złotych polskich kwoty 15 645,27 CHF (około 16 270 EUR). Zgodnie z tą umową kredytu kwota udzielonego przez Getin Noble Bank kredytu została przeliczona w dniu zawarcia rzeczonyj umowy na podstawie kursu kupna danej waluty indeksacyjnej określonego w tabeli kursów walut obcych tego banku, a spłata całego długu miała zostać dokonana w złotych polskich po przeliczeniu tego długu denominowanego w owej walucie indeksacyjnej na podstawie kursu sprzedaży rzeczonyj waluty obowiązującego w dniu dokonania spłaty na rzecz wspomnianego banku.
- 14 W dniu 13 maja 2008 r. TL zawarł z tym samym bankiem kolejną umowę kredytu w złotych polskich indeksowanego kursem franka szwajcarskiego i stanowiącego równowartość w złotych polskich kwoty 36 299,30 CHF (około 37 740 EUR) na okres 120 miesięcy. Ta druga umowa kredytu powtarzała zasadniczo warunki umowy kredytu, o której mowa w poprzednim punkcie.
- 15 Powołując się na brak regulowania płatności przez TL, Getin Noble Bank wypowiedział te dwie umowy kredytu i w elektronicznym postępowaniu upominawczym wniósł do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie (Polska), odpowiednio w dniach 28 grudnia i 3 czerwca 2016 r., dwa pozwy przeciwko TL, w których domagał się od TL zapłaty kwot należnych z tytułu wspomnianych umów kredytu, wraz z odsetkami i kosztami procesu.

- 16 Na poparcie swoich żądań Getin Noble Bank powołał się na umowy kredytu, które zawarł z TL, aczkolwiek nie mógł ich załączyć do tych dwóch powództw ze względu na przepisy proceduralne regulujące elektroniczne postępowanie upominawcze, zawarte w art. 505³² § 1 kodeksu postępowania cywilnego, oraz na techniczne właściwości systemu obsługującego to postępowanie, które nie pozwalają na przedstawianie jakichkolwiek dowodów. W związku z tym Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie nie był właściwy ani nie miał nawet technicznych możliwości, by żądać od Getin Noble Banku przedstawienia tych umów kredytu.
- 17 Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał dwa nakazy zapłaty, których TL nie zaskarżył, wobec czego owe nakazy uprawomocniły się, a następnie nadano im klauzule wykonalności. Umożliwiło to wszczęcie postępowania egzekucyjnego prowadzonego w odniesieniu do nieruchomości należącej do TL przez komornika sądowego pod nadzorem Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie (Polska), który jest sądem odsyłającym.
- 18 W ramach tego postępowania egzekucyjnego sąd odsyłający był zatem pierwszym sądem krajowym, któremu przedstawiono umowy kredytu rozpatrywane w postępowaniu głównym.
- 19 Po zbadaniu treści tych umów kredytu sąd odsyłający wyraził wątpliwości co do ważności rzeczonych umów, zważywszy na potencjalnie nieuczciwy charakter umownych klauzul przeliczeniowych zawartych we wspomnianych umowach kredytu, bez których umowy te nie mogą być wykonywane i należy je uznać za nieważne.
- 20 Sąd odsyłający jest zdania, że sprawa w postępowaniu głównym dotyczy kwestii badania z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków w umowach konsumenckich, na podstawie których wszczęto postępowanie egzekucyjne, a mianowicie kwestii analogicznej do kwestii podniesionej w sprawach zakończonych wyrokami z dnia 17 maja 2022 r., SPV Project 1503 i in. (C-693/19 i C-831/19, EU:C:2022:395) i z dnia 17 maja 2022 r., Ibercaja Banco (C-600/19, EU:C:2022:394).
- 21 Ów sąd zauważa, że TL nie wniósł sprzeciwu od nakazów zapłaty, o których mowa w pkt 17 niniejszego wyroku, w związku z czym nie przysługują mu już żadne środki prawne, które pozwoliłyby mu w praktyce na zakwestionowanie obowiązków wynikających z tych nakazów zapłaty. Z jednej strony powództwo przeciwegzekucyjne skierowane przeciwko tytułowi wykonawczemu stanowiącemu orzeczenie sądowe nie może skutecznie pozwolić, na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 kodeksu postępowania cywilnego, na zakwestionowanie zasadności obowiązku objętego takim tytułem. Z drugiej strony wniesienie przez dłużnika powództwa o ustalenie nieważności umowy lub o ustalenie bezskuteczności nieuczciwych warunków tej umowy w żaden sposób nie zmieniłoby w praktyce jego sytuacji, ponieważ takie powództwo nie mogłoby doprowadzić, na podstawie art. 189 kodeksu postępowania cywilnego, do wzruszenia prawomocnego nakazu zapłaty. Zgodnie bowiem z art. 365 § 1 kodeksu postępowania cywilnego prawomocne orzeczenie, w tym nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym, wiąże wszystkie sądy.
- 22 Na wypadek gdyby sąd odsyłający był zobowiązany, na podstawie prawa Unii, do zbadania z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków zawartych w odnośnych umowach kredytu, ów sąd zastanawia się, czy art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz zasady skuteczności, proporcjonalności i pewności prawa należy interpretować w ten sposób, że pozwalają one na rozciągnięcie – w szczególności w sytuacji, gdy dany konsument nie powołuje się na swoje prawa wynikające z tej dyrektywy – skutków wpisu postanowienia umownego do krajowego rejestru

postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego dalej „krajowym rejestrem klauzul niedozwolonych”) na przedsiębiorcę niebędącego stroną postępowania, które doprowadziło do dokonania tego wpisu.

- 23 Zestawienie treści postanowień umownych rozpatrywanych w postępowaniu głównym z treścią stosowanych przez banki inne niż Getin Noble Bank postanowień umownych, które są wpisane do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych, prowadzi do wniosku, że między tymi postanowieniami istnieją znaczne podobieństwa, w związku z czym mają one jednakowy sens i wynikają z nich takie same skutki dla konsumentów.
- 24 Sąd odsyłający uważa, że zgodnie z orzecznictwem wynikającym z wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r., Biuro podróży „Partner” (C-119/15, EU:C:2016:987), nie zachodzą przeszkody ku temu, aby skutki wpisu określonego warunku umownego do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych znajdowały zastosowanie, po pierwsze, do wszystkich przedsiębiorców stosujących ten warunek umowny, a nie tylko do przedsiębiorcy, który był stroną postępowania o uznanie tego postanowienia za niedozwolone i o wpisanie go do rzeczonoego rejestru, a po drugie, do każdego postanowienia, które jest w istocie identyczne z tym postanowieniem, a niekoniecznie jednakowe z punktu widzenia jego brzmienia. Sąd odsyłający ma jednak wątpliwości co do tego, czy taka wykładnia prawa Unii ma zastosowanie do postępowań, w których jedną ze stron jest konsument, który zawarł z danym przedsiębiorcą umowę, a nie tylko do postępowań administracyjnych mających na celu ukaranie przedsiębiorców stosujących warunki wpisane do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych, jak miało to miejsce w sprawie, w której zapadł ów wyrok.
- 25 Sąd odsyłający zauważa natomiast, że w dniu 20 listopada 2015 r. Sąd Najwyższy (Polska) wydał uchwałę III CZP 175/15, zgodnie z którą wpis do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych nie wywołuje skutków względem przedsiębiorców innych niż ten, którego dotyczy postępowanie w sprawie wpisu do tego rejestru, ze względu na poszanowanie prawa tych innych przedsiębiorców do bycia wysłuchanymi.
- 26 W tych okolicznościach Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
 - „1) Czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy [93/13] oraz zasady pewności prawa, niewzruszalności prawomocnych orzeczeń sądowych, skuteczności i proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym, które przewidują, że sąd krajowy nie może dokonać z urzędu kontroli nieuczciwych warunków zawartych w umowie i wyciągnąć z tego konsekwencji w sytuacji, kiedy prowadzi nadzór nad postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym przez komornika sądowego na podstawie prawomocnego i opatrzonego klauzulą wykonalności nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu, w którym nie przeprowadza się dowodów?
 - 2) Czy art. 3 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 7 ust. 1 i 2 oraz art. 8 dyrektywy [93/13], art. 47 [karty] oraz zasady pewności prawa, skuteczności, proporcjonalności i prawa do bycia wysłuchanym przez sąd należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie sądowej wykładni przepisów prawa krajowego, zgodnie z którą wpis nieuczciwego warunku umownego do [krajowego rejestru klauzul niedozwolonych] powoduje uznanie tego warunku za nieuczciwy w każdym postępowaniu z udziałem konsumenta, w tym także:

- co do innego przedsiębiorcy niż ten, przeciwko któremu toczyło się postępowanie o wpis nieuczciwego warunku umownego do [krajowego rejestru klauzul niedozwolonych],
- co do postanowienia, którego brzmienie nie jest identyczne pod względem językowym, ale posiada taki sam sens i wywołuje jednakowe skutki wobec konsumenta?”.

Postępowanie przed Trybunałem

- 27 We wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym sąd odsyłający wniósł o zastosowanie do odesłania prejudycjalnego leżącego u podstaw niniejszego wyroku trybu przyspieszonego przewidzianego w art. 105 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem. Na poparcie wniosku o zastosowanie trybu przyspieszonego sąd odsyłający podniósł, że komornik sądowy prowadzący postępowanie egzekucyjne rozpatrywane w postępowaniu głównym zajął nieruchomość będącą przedmiotem tego postępowania oraz że licytacja tej nieruchomości powinna zostać przeprowadzona w następstwie złożenia przez wierzycieli stosownych wniosków, która to licytacja może doprowadzić do tego, że, po pierwsze, TL zostanie pozbawiony posiadania rzeczonych nieruchomości, a po drugie, wierzyciele otrzymają kwoty, które nie są im należne. Tymczasem, chociaż TL mógłby w przyszłości dochodzić swoich praw w drodze powództwa odszkodowawczego, nie zapewniłoby mu ono jednak pełnej ochrony jego praw.
- 28 Artykuł 105 § 1 regulaminu postępowania przewiduje, że na wniosek sądu odsyłającego lub w wyjątkowych przypadkach z urzędu, jeżeli charakter sprawy wymaga niezwłocznego rozstrzygnięcia, prezes Trybunału może postanowić, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, o rozpatrzeniu odesłania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym.
- 29 Należy przypomnieć, że taki tryb przyspieszony jest instrumentem procesowym służącym zaradzeniu nadzwyczaj pilnej sytuacji (wyrok z dnia 21 grudnia 2021 r., *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 30 W niniejszej sprawie prezes Trybunału postanowił w dniu 15 września 2022 r., po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnej, nie uwzględniać wniosku, o którym mowa w pkt 27 niniejszego wyroku.
- 31 Po pierwsze bowiem, sama okoliczność, że postępowanie główne stanowi postępowanie egzekucyjne wymagające szybkiego rozstrzygnięcia, nie może sama w sobie świadczyć o pilnym charakterze wymaganym przez art. 105 regulaminu postępowania (zob. podobnie postanowienie prezesa Trybunału z dnia 5 października 2018 r., *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2018:825, pkt 12).
- 32 Po drugie, prawdą jest, że prezes Trybunału uwzględnił w ramach sprawy, w której skarżący w postępowaniu głównym wnieśli sprzeciw wobec egzekucji wierzytelności zabezpieczonej hipoteką na ich nieruchomości, okoliczność, że ze względu na zasady danego krajowego postępowania cywilnego kontynuowanie postępowania egzekucyjnego narażało ich na ryzyko utraty głównego miejsca zamieszkania. W związku z tym uwzględnił on wniosek o zastosowanie trybu przyspieszonego, wskazując, że w takiej sytuacji odnośne prawo krajowe zapewnia poszkodowanemu dłużnikowi wyłącznie ochronę odszkodowawczą i nie pozwala na przywrócenie wcześniejszej sytuacji, w której posiadał on status właściciela mieszkania (zob. podobnie postanowienie prezesa Trybunału z dnia 5 października 2018 r., *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2018:825, pkt 13).

- 33 Jednakże w niniejszej sprawie ani z wniosku o zastosowanie trybu przyspieszonego, ani z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie wynika w żaden sposób, by w chwili obecnej groziło TL bezpośrednie ryzyko utraty głównego miejsca zamieszkania w ramach postępowania egzekucyjnego rozpatrywanego w postępowaniu głównym. Sąd odsyłający nie wskazał bowiem Trybunałowi, że nieruchomość będąca przedmiotem postępowania głównego jest głównym miejscem zamieszkania TL, a TL wydaje się zresztą mieszkać pod innym adresem niż adres tej nieruchomości (zob. podobnie postanowienie prezesa Trybunału z dnia 5 października 2018 r., Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2018:825, pkt 14).

W przedmiocie właściwości Trybunału i dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 34 W pierwszej kolejności Getin Noble Bank podnosi w istocie, że Trybunał nie jest właściwy do wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, ponieważ przedstawione pytania prejudycjalne dotyczą krajowego postępowania egzekucyjnego, które nie jest objęte zakresem prawa Unii.
- 35 W tym względzie należy przypomnieć, że z art. 19 ust. 3 lit. b) TUE i art. 267 akapit pierwszy TFUE wynika, iż Trybunał jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym w sprawie wykładni prawa Unii lub ważności aktów przyjętych przez instytucje Unii.
- 36 Tymczasem z samego brzmienia pytań prejudycjalnych przedstawionych przez sąd odsyłający wynika, że – wbrew temu, co podnosi Getin Noble Bank – pytania te dotyczą wykładni przepisów dyrektywy 93/13 i karty oraz ogólnych zasad prawa Unii, a nie wykładni przepisów prawa polskiego. Trybunał jest zatem właściwy do rozpatrzenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.
- 37 W drugiej kolejności Getin Noble Bank utrzymuje w istocie, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest w każdym razie niedopuszczalny.
- 38 Po pierwsze bowiem, sąd odsyłający nie jest uprawniony do rozstrzygnięcia sporu między stronami w drodze orzeczenia, które stanowiłoby „wyrok” w rozumieniu art. 267 TFUE, i należy uznać ów sąd za „organ administracyjny”, jeżeli działa on w ramach nadzoru nad postępowaniem egzekucyjnym. Po drugie, przedstawione pytania prejudycjalne są nieprecyzyjne, zbyt ogólne i mają hipotetyczny charakter. W pytaniu pierwszym nie określono ani środka nadzoru, którego to pytanie dotyczy, ani trybu zastosowania ewentualnych odpowiedzi Trybunału. Ponadto strony postępowania nadzorczego nie dysponują żadną podstawą prawną pozwalającą na uzyskanie merytorycznego rozstrzygnięcia spraw. Pytanie drugie nie uwzględnia okoliczności, że chociaż konieczne jest uzyskanie stanowiska zainteresowanego konsumenta co do dalszego obowiązywania warunków, które sąd odsyłający uważa za nieuczciwe, sąd ten nie jest właściwy do zbadania woli owego konsumenta w tym względzie, który był zresztą bezczynny w niniejszej sprawie.
- 39 Getin Noble Bank kwestionuje zatem w istocie właściwość sądu odsyłającego, na podstawie prawa polskiego, do zbadania z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków zawartych w umowach kredytu rozpatrywanych w postępowaniu głównym. Ponieważ taka argumentacja dotyczy elementu odnoszącego się do aspektów materialnych, nie może ona w żaden sposób

podważyć dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (zob. podobnie wyrok z dnia 17 marca 2021 r., *An tAire Talmhaíochta Bia agus Mara i in.*, C-64/20, EU:C:2021:207, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 40 W świetle całości powyższych rozważań Trybunał jest właściwy do rozpatrzenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a wniosek ten jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 41 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym przewidującym, iż sąd krajowy nie może zbadać z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków figurujących w umowie zawartej z konsumentem i wyciągnąć z tego konsekwencji, w sytuacji gdy sprawuje on nadzór nad postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym na podstawie prawomocnego orzeczenia w sprawie wydania nakazu zapłaty, któremu przysługuje powaga rzeczy osądzonej.
- 42 Na wstępie należy przypomnieć, że – jak wynika z orzecznictwa Trybunału – nierówność między konsumentem a przedsiębiorcą może zostać zrównoważona jedynie poprzez czynną interwencję podmiotu niebędącego stroną danej umowy, a sąd krajowy zobowiązany jest do dokonania z urzędu oceny potencjalnie nieuczciwego charakteru warunku umownego objętego zakresem stosowania dyrektywy 93/13, o ile tylko dysponuje niezbędną w tym celu wiedzą na temat okoliczności prawnych i faktycznych [wyrok z dnia 22 września 2022 r., *Vicente* (Postępowanie o zapłatę wynagrodzenia adwokata), C-335/21, EU:C:2022:720, pkt 52].
- 43 O ile Trybunał określił w różnych aspektach i przy uwzględnieniu wymogów z art. 6 ust. 1 i z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 sposób, w jaki sąd krajowy powinien zapewnić ochronę praw, które konsumenci wywodzą z tej dyrektywy, o tyle zasadniczo prawo Unii nie harmonizuje procedur stosowanych w odniesieniu do badania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunku umowy, w związku z czym procedury te należą do zakresu krajowego porządku prawnego państw członkowskich. Ma to właśnie miejsce w sprawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym w odniesieniu do przepisów proceduralnych prawa polskiego regulujących postępowanie egzekucyjne, które w braku harmonizacji podlegają porządkowi prawnemu tego państwa członkowskiego [zob. analogicznie wyrok z dnia 22 września 2022 r., *Vicente* (Postępowanie o zapłatę wynagrodzenia adwokata), C-335/21, EU:C:2022:720, pkt 53].
- 44 Niemniej zgodnie z zasadą lojalnej współpracy ustanowioną w art. 4 ust. 3 TUE zasady postępowania dotyczące środków prawnych mających na celu zapewnienie ochrony uprawnień, które jednostki wywodzą z prawa Unii, nie mogą być mniej korzystne niż w przypadku podobnych postępowań o charakterze wewnętrznym (zasada równoważności) i nie mogą powodować, że korzystanie z uprawnień wynikających z porządku prawnego Unii stanie się w praktyce niemożliwe lub nadmiernie utrudnione (zasada skuteczności) [wyrok z dnia 22 września 2022 r., *Vicente* (Postępowanie o zapłatę wynagrodzenia adwokata), C-335/21, EU:C:2022:720, pkt 54].

- 45 Jeśli chodzi o zasadę skuteczności, z orzecznictwa Trybunału wynika, że każdy przypadek, w którym powstaje pytanie, czy przepis proceduralny prawa krajowego czyni niemożliwym lub nadmiernie utrudnionym stosowanie prawa Unii, należy rozpatrywać z uwzględnieniem miejsca danego przepisu w całości danej procedury, jej przebiegu i jej cech szczególnych postrzeganych jako całość, a także, w razie potrzeby, zasad leżących u podstaw krajowego systemu sądownictwa, takich jak ochrona prawa do obrony, zasada pewności prawa i prawidłowy przebieg postępowania. W tym kontekście Trybunał uznał, że poszanowanie zasady skuteczności nie może oznaczać całkowitego zastąpienia absolutnej bierności danego konsumenta (wyrok z dnia 17 maja 2022 r., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, pkt 28).
- 46 Ponadto Trybunał wyjaśnił, że ciążący na państwach członkowskich obowiązek zapewnienia skuteczności praw, które jednostki wywodzą z prawa Unii, oznacza, w szczególności w odniesieniu do praw wynikających z dyrektywy 93/13, wymóg skutecznej ochrony sądowej, potwierdzony w art. 7 ust. 1 tej dyrektywy i wyrażony w art. 47 karty, mający zastosowanie między innymi do określania zasad proceduralnych dotyczących powództw opartych na takich prawach (wyrok z dnia 17 maja 2022 r., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, pkt 29).
- 47 W tym względzie Trybunał orzekł, że w braku skutecznego badania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków danej umowy nie można zagwarantować poszanowania praw przyznanych przez dyrektywę 93/13 (wyrok z dnia 17 maja 2022 r., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, pkt 30).
- 48 Wynika z tego, że warunki określone w prawie krajowym, do których odnosi się art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, nie mogą stanowić zagrożenia dla istoty prawa, jakie konsumenci wywodzą z tego przepisu, które to prawo polega na niezwiązaniu warunkiem uznanym za nieuczciwy (wyrok z dnia 17 maja 2022 r., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, pkt 31).
- 49 Sąd odsyłający wyjaśnia, że nakazy zapłaty, takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym, wydają sądy polskie po wystąpieniu z odpowiednim żądaniem, w ramach elektronicznego postępowania upominawczego, przez zainteresowanego wierzyciela, przy czym owe sądy nie mają prawnej i technicznej możliwości zapoznania się z umowami, na podstawie których nakazy te są wydawane, a tym samym – zbadania z urzędu, czy owe umowy zawierają warunki o nieuczciwym charakterze. W przypadku gdy zainteresowany dłużnik nie zakwestionował rzeczonych nakazów zapłaty w terminie dwóch tygodni od ich doręczenia, nadaje się im klauzulę wykonalności i przysługuje im powaga rzeczy osądzonej, co skutkuje tym, że sąd, pod którego nadzorem dany komornik sądowy prowadzi postępowanie egzekucyjne, nie jest uprawniony do przeprowadzenia tego badania z urzędu.
- 50 W tym względzie należy przypomnieć, że skuteczna ochrona praw przyznanych konsumentowi przez dyrektywę 93/13 może zostać zagwarantowana jedynie pod warunkiem, że system proceduralny danego prawa krajowego umożliwia, w ramach postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty lub w ramach postępowania egzekucyjnego, badanie z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków zawartych w danej umowie (wyrok z dnia 17 maja 2022 r., Impuls Leasing România, C-725/19, EU:C:2022:396, pkt 49).
- 51 Trybunał uznał, że w sytuacji gdy na etapie postępowania egzekucyjnego nie przewidziano jakiegokolwiek badania przez sąd z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków zawartych w danej umowie, należy uznać, że przepisy krajowe mogą zagrażać skuteczności ochrony zamierzonej przez dyrektywę 93/13, jeżeli przepisy te nie przewidują takiego badania na etapie wydawania nakazu zapłaty lub jeżeli takie badanie przewidziane jest jedynie na etapie

sprzeciwu wniesionego od danego nakazu zapłaty, o ile istnieje znaczne ryzyko, że dany konsument nie wniesie wymaganego sprzeciwu albo ze względu na to, że określony w tym celu termin jest bardzo krótki, albo z uwagi na koszty postępowania przed sądem w stosunku do kwoty kwestionowanego długu, albo też ze względu na to, że przepisy krajowe nie przewidują obowiązku dostarczenia konsumentowi wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia przez niego zakresu swoich praw (wyrok z dnia 17 maja 2022 r., Impuls Leasing România, C-725/19, EU:C:2022:396, pkt 50).

- 52 Wynika z tego, po pierwsze, że polskie przepisy regulujące wydanie nakazu zapłaty i postępowanie egzekucyjne nie byłyby zgodne z zasadą skuteczności w przypadku, gdyby nie przewidywały jakiegokolwiek badania przez sąd z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków zawartych w danej umowie.
- 53 Po drugie, jeśli prawo polskie przewiduje takie badanie jedynie w sytuacji, gdy dany konsument kwestionuje nakaz zapłaty, do sądu odsyłającego będzie należało dokonanie oceny, czy istnieje znaczne ryzyko, że konsument ten nie wniesie wymaganego sprzeciwu albo ze względu na to, że określony w tym celu termin jest bardzo krótki, albo z uwagi na koszty postępowania przed sądem w stosunku do kwoty kwestionowanego długu, albo też ze względu na to, że prawo polskie nie przewiduje obowiązku dostarczenia rzeczonemu konsumentowi wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia przez niego zakresu swoich praw.
- 54 Co się tyczy terminu dwóch tygodni na wniesienie takiego sprzeciwu przewidzianego w przepisach krajowych rozpatrywanych w postępowaniu głównym, Trybunał orzekł, że taki termin powoduje powstanie ryzyka, o którym mowa w punkcie poprzednim (zob. podobnie postanowienie z dnia 6 listopada 2019 r., BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala București i Secapital, C-75/19, EU:C:2019:950, pkt 31, 33).
- 55 Nawet gdyby strona nie była zobowiązana na podstawie prawa polskiego do uzasadnienia swojego sprzeciwu od nakazu zapłaty, jak podnosi Getin Noble Bank, ów dwutygodniowy termin wydaje się jednak bardzo krótki, aby zainteresowany konsument mógł ocenić skutki prawne swojej decyzji o wniesieniu sprzeciwu od tego nakazu.
- 56 Na wypadek gdyby sąd odsyłający uznał, że istnieje znaczne ryzyko, iż sprzeciw od nakazów zapłaty będących przedmiotem postępowania głównego nie zostanie wniesiony ze względu na okoliczności, o których mowa w pkt 53 niniejszego wyroku, należy przypomnieć – w odniesieniu do faktu, iż owym nakazom przysługuje powaga rzeczy osądzonej – że dla zapewnienia stabilności prawa i stosunków prawnych, jak też prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości istotne jest, aby orzeczenia sądowe, które stały się prawomocne po wyczerpaniu przysługujących środków odwoławczych lub po upływie przewidzianych dla wniesienia tych środków terminów, były niepodważalne (zob. podobnie wyrok z dnia 17 maja 2022 r., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, pkt 32).
- 57 Ponadto ochrona zainteresowanego konsumenta nie jest absolutna. W szczególności prawo Unii nie nakłada na sąd krajowy obowiązku wyłączenia stosowania krajowych przepisów proceduralnych przyznających powagę rzeczy osądzonej orzeczeniu, nawet jeżeli pozwoliłoby to na usunięcie naruszenia przepisu zawartego w dyrektywie 93/13, niezależnie od jego charakteru, z zastrzeżeniem jednak, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 44 niniejszego wyroku, poszanowania zasad równoważności i skuteczności (wyrok z dnia 17 maja 2022 r., Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, pkt 33).

- 58 W sytuacji, w której uznaje się, że badanie z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków umowy zostało przeprowadzone i jest objęte powagą rzeczy osądzonej, przy czym badanie to nie zostało jednak uzasadnione, Trybunał orzekł, że wymóg skutecznej ochrony sądowej oznacza, iż sąd podejmujący czynności w postępowaniu egzekucyjnym musi być w stanie ocenić, również po raz pierwszy, potencjalnie nieuczciwy charakter warunków umowy, które stanowiły podstawę nakazu zapłaty wydanego przez sąd na wniosek wierzyciela i od którego dłużnik nie wniósł sprzeciwu (zob. podobnie wyrok z dnia 17 maja 2022 r., SPV Project 1503 i in., C-693/19 i C-831/19, EU:C:2022:395, pkt 65, 66).
- 59 To samo dotyczy, a fortiori, sytuacji, w której uznaje się, że nie przeprowadzono z urzędu żadnego badania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków zawartych w danej umowie, co wydaje się mieć miejsce w niniejszej sprawie.
- 60 Okoliczność, że TL był bezczynny w toku postępowań prowadzonych przed sądami polskimi, nie zwalnia sądu odsyłającego z ciążącego na nim obowiązku przeprowadzenia tego badania z urzędu, jeżeli stwierdzi on, że TL nie wniósł sprzeciwu od nakazów zapłaty rozpatrywanych w postępowaniu głównym ze względu na okoliczności, o których mowa w pkt 53 niniejszego wyroku, zważywszy, że ów sprzeciw był jedynym środkiem procesowym, jakim TL dysponował w celu zakwestionowania nieuczciwego charakteru warunków umów rozpatrywanych w postępowaniu głównym.
- 61 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym przewidującym, że sąd krajowy nie może zbadać z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków zawartych w umowie i wyciągnąć z tego konsekwencji w sytuacji, gdy sprawuje on nadzór nad postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym na podstawie prawomocnego orzeczenia w sprawie wydania nakazu zapłaty, któremu przysługuje powaga rzeczy osądzonej:
- jeśli przepisy te nie przewidują takiego badania na etapie wydawania nakazu zapłaty, lub
 - jeśli takie badanie jest przewidziane wyłącznie na etapie sprzeciwu od danego nakazu zapłaty, o ile istnieje znaczne ryzyko, że dany konsument nie wniesie wymaganego sprzeciwu albo ze względu na to, że określony w tym celu termin jest bardzo krótki, albo z uwagi na koszty postępowania przed sądem w stosunku do kwoty kwestionowanego długu, albo też ze względu na to, że przepisy krajowe nie przewidują obowiązku dostarczenia temu konsumentowi wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia przez niego zakresu swoich praw.

W przedmiocie pytania drugiego

- 62 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 3 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 7 ust. 1 i 2 oraz art. 8 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym wpis warunku umowy do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych powoduje uznanie tego warunku za nieuczciwy w każdym postępowaniu z udziałem konsumenta, w tym także wobec przedsiębiorcy innego niż ten, przeciwko któremu toczyło się postępowanie o wpis rzeczzonego warunku do tego rejestru krajowego, i gdy dany warunek nie ma takiego samego brzmienia jak warunek wpisany do wspomnianego rejestru, ale posiada taki sam sens i wywołuje jednakowe skutki wobec danego konsumenta.

- 63 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału ustanowiony przez dyrektywę 93/13 system ochrony opiera się na założeniu, że konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, zarówno pod względem możliwości negocjacyjnych, jak i ze względu na stopień poinformowania [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 34].
- 64 W związku z tym przede wszystkim zgodnie z art. 3 ust. 1 tej dyrektywy warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą zostać uznane za nieuczciwe, jeżeli stojąc w sprzeczności z wymogiem dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z tej umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla zainteresowanego konsumenta, podczas gdy zgodnie z art. 6 ust. 1 wspomnianej dyrektywy taki nieuczciwy warunek nie wiąże tego konsumenta. Ten ostatni przepis zmierza do zastąpienia formalnej równowagi, jaką rzeczona umowa ustanawia między prawami i obowiązkami stron, rzeczywistą równowagą pozwalającą na przywrócenie równości między nimi [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 65 Następnie, zważywszy na charakter i znaczenie interesu publicznego, jakim jest ochrona konsumentów znajdujących się w takiej słabszej pozycji, art. 7 ust. 1 tej dyrektywy w związku z jej motywem dwudziestym czwartym zobowiązuje państwa członkowskie do zapewnienia stosownych i skutecznych środków mających na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych z konsumentami przez przedsiębiorców [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 36].
- 66 Jak wynika z art. 7 ust. 2 dyrektywy 93/13, wspomniane środki obejmują możliwość wszczęcia postępowania sądowego przez osoby i organizacje mające uzasadniony interes w ochronie konsumentów w celu ustalenia, czy postanowienia umowne sporządzone do celów ogólnego wykorzystywania są nieuczciwe, oraz uzyskania, w odpowiednim wypadku, zakazu ich stosowania [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 37].
- 67 Ponieważ jednak spór w postępowaniu głównym nie dotyczy takich osób i organizacji, nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytanie drugie w świetle art. 7 ust. 2 dyrektywy 93/13.
- 68 Wreszcie zgodnie z motywem dwunastym tej dyrektywy dokonuje ona jedynie częściowej i minimalnej harmonizacji ustawodawstw krajowych dotyczących nieuczciwych warunków umownych, pozostawiając państwom członkowskim możliwość zapewnienia danemu konsumentowi, w poszanowaniu postanowień traktatu FUE, wyższego poziomu ochrony poprzez wprowadzenie przepisów prawa krajowego bardziej rygorystycznych niż przepisy tej dyrektywy. Ponadto zgodnie z art. 8 tej dyrektywy państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać w mocy bardziej rygorystyczne przepisy prawne zgodne z traktatem w dziedzinie objętej tą dyrektywą w celu zapewnienia wyższego stopnia ochrony tego konsumenta [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 69 Natomiast w odniesieniu do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych Trybunał orzekł, że mechanizm taki jak ów rejestr klauzul, polegający na sporządzeniu wykazu postanowień, które należy uznać za nieuczciwe, objęty jest zakresem bardziej rygorystycznych przepisów, które państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać w mocy na podstawie art. 8 dyrektywy 93/13,

oraz że rejestr ten odpowiada co do zasady interesowi ochrony konsumentów [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 70 Ponieważ ustanowienie takiego rejestru nie jest wymagane przez dyrektywę 93/13, wybór środków stosowanych dla osiągnięcia jego szczególnych celów, a tym samym określenie skutków prawnych, jakie może wywołać wpis do tego rejestru warunków uznanych za nieuczciwe, należy do kompetencji państw członkowskich.
- 71 Jeżeli krajowy rejestr klauzul niedozwolonych jest zarządzany w sposób przejrzysty, w interesie nie tylko konsumentów, lecz również przedsiębiorców, i jest on aktualizowany, z poszanowaniem zasady pewności prawa, utworzenie tego rejestru jest zgodne z prawem Unii [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 72 Ponadto stosowanie mechanizmu rejestru klauzul niedozwolonych zakłada dokonanie przez właściwy sąd krajowy oceny równoważności spornego postanowienia umownego z postanowieniem wzorca umowy uznany za niezgodny z prawem i wpisany do tego rejestru, przy czym zainteresowany przedsiębiorca ma możliwość zakwestionowania tej równoważności przed sądem krajowym w celu ustalenia, czy w kontekście wszystkich istotnych okoliczności każdego przypadku to postanowienie umowne jest identyczne, w szczególności w świetle skutków, jakie wywołuje, z postanowieniem wpisanym do takiego rejestru [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo]. Taki system krajowy nie narusza zatem prawa zainteresowanego przedsiębiorcy do obrony (zob. analogicznie wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., Biuro podróży „Partner”, C-119/15, EU:C:2016:987, pkt 43).
- 73 Poza tym, o ile zgodnie z art. 8 dyrektywy 93/13 państwa członkowskie mają swobodę ustanowienia w prawie krajowym szerszego badania z urzędu niż to, które ich sądy powinny przeprowadzić na podstawie tej dyrektywy, a nawet uproszczonych procedur oceny nieuczciwego charakteru warunku umownego, takiego jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, o tyle sąd krajowy jest co do zasady zobowiązany do poinformowania stron sporu o tej ocenie i wezwania ich do kontradiktoryjnego przedyskutowania tej oceny, według formy przewidzianej w tym względzie przez krajowe przepisy proceduralne [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 45].
- 74 Sąd odsyłający zauważa, że prawo polskie można interpretować w ten sposób, iż wpis warunku umownego do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych skutkuje tym, że ów warunek należy uznać za nieuczciwy w każdym postępowaniu z udziałem konsumenta, w tym także wobec przedsiębiorcy innego niż ten, przeciwko któremu toczyło się postępowanie o wpis rzeczonego warunku do tego rejestru krajowego, i gdy dany warunek nie ma takiego samego brzmienia jak warunek wpisany do wspomnianego rejestru, ale posiada taki sam sens i wywołuje jednakowe skutki wobec danego konsumenta.
- 75 W tym względzie należy przypomnieć, że stwierdzenie nieuczciwego charakteru spornego warunku umownego na podstawie porównania jego treści z treścią postanowienia wpisanego do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych może przyczynić się w szybki sposób do tego, by nieuczciwe warunki stosowane w wielu umowach przestały wywoływać skutki wobec konsumentów będących stronami tych umów [wyrok z dnia 21 września 2023 r., mBank (Polski rejestr klauzul niedozwolonych), C-139/22, EU:C:2023:692, pkt 41].

- 76 Ponadto w sprawie dotyczącej postępowania administracyjnego wszczętego przeciwko przedsiębiorcy Trybunał orzekł, że art. 6 ust. 1 i art. 7 dyrektywy 93/13 w związku z art. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/22/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów (Dz.U. 2009, L 110, s. 30) należy w świetle art. 47 karty interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem sądu i wpisanych do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych mogło zostać uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy, który nie brał udziału w postępowaniu zakończonym wpisem owych postanowień do wspomnianego rejestru, za działanie bezprawne (wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., Biuro podróży „Partner”, C-119/15, EU:C:2016:987, pkt 47).
- 77 To samo dotyczy, a fortiori, sporu między przedsiębiorcami a konsumentem, takiego jak spór w postępowaniu głównym, w ramach którego należałoby egzekwować postanowienia potencjalnie nieuczciwego warunku umownego.
- 78 W świetle całości powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że art. 3 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 7 ust. 1 i art. 8 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, iż nie stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym wpis warunku umowy do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych powoduje uznanie tego warunku za nieuczciwy w każdym postępowaniu z udziałem konsumenta, w tym także wobec przedsiębiorcy innego niż ten, przeciwko któremu toczyło się postępowanie o wpis rzeczonego warunku do tego rejestru krajowego, i gdy ów warunek nie ma takiego samego brzmienia jak warunek wpisany do wspomnianego rejestru, ale posiada taki sam sens i wywołuje jednakowe skutki wobec danego konsumenta.

W przedmiocie kosztów

- 79 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich

należy interpretować w ten sposób, że:

stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym przewidującym, iż sąd krajowy nie może zbadać z urzędu potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków zawartych w umowie i wyciągnąć z tego konsekwencji, w sytuacji gdy sprawuje on nadzór nad postępowaniem egzekucyjnym prowadzonym na podstawie prawomocnego orzeczenia w sprawie wydania nakazu zapłaty, któremu przysługuje powaga rzeczy osądzonej:

- jeśli przepisy te nie przewidują takiego badania na etapie wydawania nakazu zapłaty, lub**

- jeśli takie badanie jest przewidziane wyłącznie na etapie sprzeciwu od danego nakazu zapłaty, o ile istnieje znaczne ryzyko, że dany konsument nie wniesie wymaganego sprzeciwu albo ze względu na to, że określony w tym celu termin jest bardzo krótki, albo z uwagi na koszty postępowania przed sądem w stosunku do kwoty kwestionowanego długu, albo też ze względu na to, że przepisy krajowe nie przewidują obowiązku dostarczenia temu konsumentowi wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia przez niego zakresu swoich praw.

2) Artykuł 3 ust. 1, art. 6 ust. 1, art. 7 ust. 1 i art. 8 dyrektywy 93/13

należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym wpis warunku umowy do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych powoduje uznanie tego warunku za nieuczciwy w każdym postępowaniu z udziałem konsumenta, w tym także wobec przedsiębiorcy innego niż ten, przeciwko któremu toczyło się postępowanie o wpis rzeczonego warunku do tego rejestru krajowego, i gdy ów warunek nie ma takiego samego brzmienia jak warunek wpisany do wspomnianego rejestru, ale posiada taki sam sens i wywołuje jednakowe skutki wobec danego konsumenta.

Spineanu-Matei

Rodin

Rossi

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 18 stycznia 2024 r.

Sekretarz

A. Calot Escobar

Prezes izby

O. Spineanu-Matei